

Оскар Уайлд
ПРИКАЗКИ.
КЕНТЪРВИЛСКИЯТ ПРИЗРАК

ЗЛАТНИ ДЕТСКИ КНИГИ

57

Оскар Уайлд

ПРИКАЗКИ.
КЕНТЪРВИЛСКИЯТ
ПРИЗРАК

Пълно издание

Превод
Борис Дамянов

TRUD
СОФИЯ, 2011

Oscar Wilde
Complete Fairy Tales of
Oscar Wilde
Canterville Ghost

- © Борис Дамянов, превод, 2011 г.
© Виктор Паунов, библиотечно оформление, 2011 г.
© Матей Светлозарова, корица, 2011 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2011 г.

ISBN 978-954-398-053-6

Щастливият
принц
и други
приказки

Щастливият принц

На внушителна колона високо над града се извисяваше статуята на Щастливия принц. Целият беше покрит с тънки листа от чисто злато, на мястото на очите му блестяха два ярки сапфира, а на дръжката на меча му сияеше огромен ален рубин.

Всички безкрайно се възхищаваха на Щастливия принц.

– Прекрасен е като лъскав ветропоказател – отбеляза един градски съветник, който искаше да се проуче като човек с артистични наклонности, – само че от него няма кой знае каква полза – добави той, като се страхуваше хората да не го вземат за непрактичен, какъвто всъщност не беше.

– Защо не си като Щастливия принц? – обърна се една разумна майка към малкия си син, който винаги искаше невъзможни неща. – Щастливия принц никога дори не си е помислял да плаче за каквото и да било.

– Радвам се, че на света има поне един напълно щастлив човек – промърмори разочарован от живота човек, загледан във великолепната статуя.

– Същински ангел – на излизане от катедралата споделиха децата от сиропиталището, пременени с чисти престилчици и червени пелеринки.

– Откъде знаете? – запита учителят по математика. – Да не би да сте виждали някога ангел.

– О! Виждали сме, в сънищата си – отговориха децата.

Учителят по математика смръщи вежди и ги изгледа много строго. Той не одобряваше подобни детски сънища.

Една нощ над града прелетя малко лястовиче. Неговите приятели заминаха за Египет преди шест седмици, но то остана, защото се влюби в най-прекрасната Тръстика. Срещна я в началото на пролетта, както си летеше надолу по реката след голяма жълта нощна пеперуда, и толкова се впечатли от стройната талия на Тръстиката, че спря и я заприказва.

– Може ли да се влюбя в теб? – обърна се направо към нея лястовичето, което обичаше да говори направо и без заобикалки, и Тръстиката дълбоко му се поклони. Тогава то започна да кръжи около нея, докосваше с крилца водата и по нея проблясваха сребърни вълнички. Това негово ухажване продължи през цялото лято.

– Каква смешна привързаност! – цвърчаха останалите лястовички. – Бедна е и има твърде много роднини.

И наистина, бреговете на реката бяха гъсто обраснали с тръстики. После настъпи есента и те отлетяха.

След тяхното заминаване лястовичето се почувства самотно, а и любовта започна да му дотяга.

– Тя не може да разговаря – каза си то, – страхувам се, че е кокетка, постоянно флиртува с вятъра. И наистина, при всяко полъхване на вятъра Тръстиката му отговаряше с най-грациозни реверанси. – Допускам, че е домашно пиле – продължи то, – но аз обичам да странствам, следователно и моята любима трябва да обича същото.

– Ще дойдеш ли с мен? – попита я най-сетне то, но Тръстиката само поклати глава, явно изпитваше крайна привързаност към своя дом.

– Само ме разиграваш – извика то. – Заминавам за пирамидите. Сбогом! – и отлетя.

През целия ден летя и привечер пристигна в града.
– Къде ли да пренощувам? – запита се то. – Надявам се градът да ми предложи нещо.

И тогава зърна статуята на високата колона.

– Ще пренощувам тук – изписука то. – Мястото е чудесно, а и въздухът е много свеж – и кацна в краката на Щастливия принц.

– Имам си и златна спалня – промълви си тихичко то, докато се оглеждаше и се подготвяше за сън. Тъкмо пъхаше главичка под крилцето си, отгоре му падна голяма водна капка.

– Колко странно! – извика то. – На небето няма нито едно облаче, звездите са ясни и ярко блестят, въпреки това вали. Климатът на Северна Европа наистина е отвратителен. Тръстиката обичаше дъжда, но това бе просто израз на нейното самолюбие.

Падна втора капка.

– Каква е ползата от една статуя, ако не може да пази от дъжд? – запита се то. – Налага се да си потърся някой подходящ комин – и се подготви да отлети.

Преди да е разтворило крилца, падна трета капка, то повдигна главица и ахна от учудване! Какво ли видя?

Очите на Щастливия принц бяха пълни със сълзи и се стичаха по позлатените му бузи. Лицето му бе толкова прекрасно на лунната светлина, че сърчицето на лястовичето се изпълни с тъга.

– Кой си ти? – попита то.

– Аз съм Щастливия принц.

– Защо плачеш тогава? Целият ме измокри.

– Когато бях жив, имах човешко сърце – отвърна статуята. – Не знаех какво представляват сълзите, живеех в двореца Сан Суси, където на тъгата е забранено да влиза. През деня играех с моите другарчета в градината, а вечер водех танците в балната зала. Около градината се издигаше много висока стена, но никога не проявих интерес да видя какво има зад нея, всичко около мен беше прекрасно. Моите придворни

ме наричаха Щастливия принц и аз наистина бях щастлив, ако удоволствието може да се нарече щастие. Така живях и така умрях. Сега, когато вече съм мъртъв, ме поставиха толкова високо тук, че виждам цялата грозота и нищета на моя град и въпреки че сърцето ми е от олово, не мога да направя нищо друго, освен да плача.

– Какво! Нима не е от чисто злато? – запита се лястовичето. Прояви голяма учтивост и не посмя да попита нищо лично.

– Далеч оттук – продължи статуята с дълбок и мелодичен глас, – далеч, на една уличка, има бедна къща. Един от прозорците е отворен и виждам през него седнала до маса жена. Лицето ѝ е изпито и изнурено, има груби, зачервени ръце и избодени от иглите пръсти, защото е шивачка. Сега бродира прелестни цветя върху атлазена рокля, с която ще бъде облечена на следващия дворцов бал най-любимата придворна дама на кралицата. На легло в тъгъла на стаята лежи болно нейното момченце. Има висока температура и иска портокали. Майка му няма какво да му даде, освен речна вода, и то плаче. Лястовиче, малко лястовиче, не би ли ѝ занесло рубина от дръжката на моя меч? Краката ми са закрепени за този пиедестал и не мога да се движа.

– Чакат ме в Египет – отвърна лястовичето. – Сега моите приятели летят нагоре-надолу над Нил и си говорят с огромните цветове на лотосите. Скоро ще отидат да спят в гробницата на великия фараон. Самият фараон също е там и лежи в своя изписан саркофаг. Тялото му е увито в жълто ленено платно и балсамирано с ароматни билки. На шията му има огърлица от светъл зелен нефрит, а ръцете му приличат на сухи листа.

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче – обърна се към него Принца, – няма ли да останеш с мен една нощ и да станеш мой пратеник? Момчето изгаря от жажда, а майката е толкова натъжена.

– Струва ми се, че не обичам момчетата – отвърна лястовичето. – Миналото лято, когато живеях край реката, две лоши момчета, синове на мелничаря, винаги ме замеряха с камъни. Разбира се, никога не успяха да ме улучат – ние лястовиците летим твърде бързо, а освен това произхождам от семейство, известно с ловкостта си – но това си беше истинска проява на неуважение.

Щастливия принц толкова се опечали, че лястовичето го съжали.

– Тук е страшно студено – отвърна то, – но ще остана с теб една нощ и ще бъда твой пратеник.

– Благодаря ти, лястовиче – каза принцът.

И така, лястовичето извади огромния рубин от меча на принца и полетя с него в човката си над покривите на къщите.

Прелетя над кулата на катедралата, където се издигаха белите мраморни скулптури на ангелите; после край двореца и чу танцовата музика. Прелестна девойка се появи на балкона със своя любим.

– Колко прекрасни са звездите – каза ѝ той – и колко удивителна е силата на любовта!

– Надявам се роклята ми да е готова за дворцовия бал – отвърна тя. – Поръчах на нея да бъдат избродирани прелестни цветя, но шивачките са толкова мързеливи.

Лястовичето прелетя над реката и видя окачените фенери по мачтите на корабите. Премина и над гетото и зърна как старите евреи се пазарят помежду си и мерят монети на медни везни. Най-сетне пристигна до бедната къща и надникна вътре. Момчето се мяташе трескаво в леглото си, а майката бе заспала от изтощение. Лястовичето подскочи вътре и постави огромния рубин на масата до напръстника на жената. След това закръжа внимателно над леглото и започна да вее над челото на момчето с крилцата си. „Чувствам, че ми е прохладно – промълви момчето, – сигурно вече оздравявам“ – и се унесе в сладък сън.

После лястовичето отлетя обратно при Щастливия принц и му разказа какво е направило.

– Колко странно! – забеляза то. – Сега ми е доста топло, въпреки големия студ.

– Така е, защото извърши едно добро дело – отвърна Принца.

Лястовичето се замисли и заспа. Мисленето винаги го приспиваше.

На разсъмване лястовичето отлетя при реката и се изкъпа.

– Какво забележително събитие – заяви професорът по орнитология, докато преминаваше по моста. – Лястовичка през зимата! – и написа след това подробна дописка в месния вестник. Всички я цитираха, тя бе изпъстрена с толкова много непонятни за тях думи.

– Довечера заминавам за Египет! – каза лястовичето, въодушевено от предстоящото събитие. После посети всички паметници в града и се застоя дълго време на върха на църковната камбанария. Където и да отидеше, врабците започваха да цвърчат и да си подмятат едно на друго: „Какъв изискан странник!“, и лястовичето извънредно много се радваше.

Луната изгръ и то отлетя при Щастливия принц.

– Имаш ли някакви поръчки за Египет? – запита то. – Вече се каня да тръгвам.

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче – обърна се към него Принца. – Няма ли да останеш още една нощ при мен?

– Вече ме чакат в Египет – отвърна лястовичето. – Утре моите приятели ще отлетят до Втория водопад. Хипопотамите там се излежават сред папура, а бог Мемнон седи на големия си гранитен трон. Нощем гледа звездите, а когато изгрее Зорницата, издава радостен вик и замлъква. По пладне на брега на реката пристигат на водопой жълтите лъвове. Очите им са като зелени берили, а ревът им е по-мощен от този на водопада.

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче – каза Принца, – далеч в покрайнините на града, в една таванска стаичка, виждам млад мъж, приведен над отрупана с листове маса. От едната му страна има чаша, в която е потопено букетче повехнали теменужки. Има къдрава кестенява коса, устните му са червени като нар, а очите – големи и замечтани. Опитва се да довърши една пиеса за директора на театъра, но му е толкова студено, че не е в състояние повече да пише. Камината не е запалена, а от глад му прималява.

– Ще остана още една нощ с теб – отвърна лястовичето, което наистина имаше добро сърце. – И на него ли да занеса рубин?

– Уви, вече нямам рубини, останали са ми само очите. Направени са от редки сапфири. Донесени са преди хиляда години от Индия. Извади единия от тях и му го занеси. Ще го продаде на бижутера и ще успее да завърши пиесата си.

– Мили принце, не мога да направя това – каза лястовичката и се разплака.

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче, направи това, което ти заповядвам.

И така, лястовичето извади едното око на Принца и литна към таванската стаичка на студента. Лесно влезе вътре, тъй като покривът беше пробит. То се промъкна през дупката в стаичката. Младежът притискаше главата си с ръце и не чу пърхането на крилцата му, но когато вдигна поглед, видя върху изсъхналите теменужки един прекрасен сапфир.

– Започват да ме ценят – възкликна той. – Сигурно е от голям мой почитател. Сега ще мога да довърша пиесата си – лицето му сияеше от радост.

На следващия ден лястовичето отлетя на пристанището. Кацна на мачтата на един голям кораб и видя как моряците изтеглят с въжета грамадни сандъци от трюма. „Хайде всички, раз-два“, подвикваха си те при всяко изтегляне на сандъка. „Заминавам за Египет“,

извика лястовичето, но никой не му обърна внимание, а когато луната изгря, отлетя при Щастливия принц.

– Дойдох да се сбогуваме – каза му то.

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче. Ще останеш ли още една нощ при мен? – помоли го Принца.

– Зима е – отвърна лястовичето, – и мразовитият сняг скоро ще пристигне тук. Топлото слънце в Египет огрява зелените палми, крокодилите се излежават лениво в калта и се оглеждат наоколо. Моите приятели си строят гнездо в храма на Баалбек, а розово-белите гълъби ги наблюдават и гугукат помежду си. Мили принце, трябва да се разделим, но никога няма да те забравя и идната пролет ще ти донеса два прекрасни скъпоценни камъка на мястото на онези, които раздаде. Рубинът ще е по-червен от червена роза, а сапфирът ще синее като голямото море.

– На площада под нас – каза Принца – стои момиченце и продава кибрит. Изпуснало е всичките си кибрити в канавката и те са напълно изхабени. Баща му ще го набие, ако не занесе у дома поне малко пари, затова то плаче. Няма нито обувки, нито чорапки, а малката му главица не е покрита с нищо. Извади и другото ми око, дай му го и баща му няма да го бие.

– Оставам още една нощ с теб – отвърна лястовичето, – но не мога да ти извадя окото. Нали напълно ще ослепееш!

– Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче – замоли го Принца. – Направи това, което ти нареждам.

И така, лястовичето извади и другото око на Принца и се стрелна долу с него. Прелетя над малката кибритопродавачка и пусна скъпоценния камък в шепата ѝ.

– Какво прекрасно стъкълце! – възкликна момиченцето и се затича засмяно към къщи.

След това лястовичето се върна при Принца.

– Сега си напълно спял – каза то – така че оставам завинаги с теб.

– Не, малко лястовиче – каза бедният Принц – трябва да заминеш за Египет.

– Ще остана завинаги с теб – каза лястовичето и заспа в краката на Принца.

Целия следващ ден то прекара кацнало на рамото на Принца, като му разказваше истории за онова, което бе видяло в непознати страни. Разказа му за червените ибиси, които стоят на дълги редици край бреговете на Нил и ловят с човки златни рибки, за стария колкото света сфинкс, който живее в пустинята и знае всичко, за търговците, които крачат бавно край своите камили и премятат кехлибарени броеници в ръце, за краля на Лунните планини, който е черен като абанос и се прекланя пред един огромен кристал, за грамадната зелена змия, което спи на палмово дърво и има двадесет жреци, които я хранят с медени питки, както и за пигмеите, които плават из голямо езеро върху гигантски листа и непрестанно воюват с пеперудите.

– Мило малко лястовиче – каза Принца, – разказваш ми изумителни неща, но по-изумително от всичко друго е страданието на мъжете и жените. Не съществува по-голяма загадка от Нищетата. Литни над моя град, малко лястовиче, и ми разкажи какво си видяло.

И така, лястовичето литна над града и видя как богатите се веселят в прекрасните си домове, докато пред портите им седят просяци. Полетя над мрачните улици и забеляза бледите личица на гладуващите деца, вторачили тъжни погледи към тъмните улици. Под свода на един мост две момченца лежаха сгущени едно в друго и се опитваха да се стоплят. „Умираме от глад!“, стенеха те. „Тук спането е забранено“, изкрещя нощният пазач и те заскитаха под дъжда.

После лястовичето се върна и разказа на Принца какво е видяло.

– Целият съм покрит с чисто злато – каза той, – трябва да го свалиш лист по лист и да го раздадеш на бедните; живите винаги мислят, че златото ги прави щастливи.

Лястовичето отронваше чистото злато лист по лист, докато накрая Щастливия принц изгуби блясъка си и посивя. Птичето раздаваше лист по лист от чистото злато на бедните и личицата на децата порозовяха. Започваха да се смеят и се заиграваха на улицата. „Сега вече имаме хляб“, викаха те.

После заваля сняг, а след това всичко замръзна. Улиците изглеждаха като направени от сребро, толкова бяха чисти и бляскави; дълги ледени висулки, наподобяващи кристални кинжали, провисваха от стрехите на къщите, хората се движеха с кожени палта, а момченцата носеха ярки червени шапчици и се пързалияха по леда.

Бедното малко лястовиче мръзнеше все повече и повече, но не се отделяше от Принца, защото твърде много го обичаше. Когато хлебарят беше залисан, то успяваше да клъвне по някоя трохичка пред прага му и се опитваше да се стопли, като пърхаше с крилца.

Накрая усети, че краят му приближава. Останаха му само силици да литне още веднъж до рамото на Принца.

– Сбогом, скъпи принце – промълви то. – Ще ми позволиш ли да ти целуна ръка?

– Радвам се, че най-сетне заминаваш за Египет – отвърна Принца, – твърде дълго се задържа тук, но трябва да ме целунеш по устните, защото те обичам.

– Не заминавам за Египет – каза лястовичето. – Заминавам за Долината на смъртта. Смъртта е само сестрата на Съня, не е ли така?

То целуна Щастливия принц по устните и падна мъртво в краката му.

В този момент откъм вътрешността на статуята долетя странен шум, сякаш нещо се счупи. Всъщност оловното сърце на Принца се бе разцепило на две.

Рано на следващата сутрин кметът се разхождаше на площада в компанията на градските съветници. Когато минаваха край колоната, той вдигна нагоре очи и погледна статуята.

– Божичко! – възкликна той. – Колко занемарен изглежда Щастливия принц!

– Колко занемарен, наистина – откликнаха градските съветници, които винаги се съгласяваха с кмета, и също погледнаха нагоре.

– Рубинът е паднал от меча му, очите му са изчезнали, вече не е покрит със злато – отбеляза кметът. – Всъщност почти е заприличал на просяк!

– Почти е заприличал на просяк! – повториха думите му градските съветници.

– А в краката му лежи и една мъртва птичка – продължи кметът. – Трябва да издадем призив, че на птиците се забранява да умират тук – и градските съветници си записаха неговото предложение.

И така, те събориха статуята на Щастливия принц.

– След като вече не е красив, той не е полезен – каза професорът изкуствовед от университета.

Стопиха статуята на Щастливия принц и кметът свика събрание на градските съветници, за да решат как да използват метала.

– Трябва, разбира се, да вдигнем нова статуя – предложи той, – и тя да изобразява мен. „Мен, мен“, провикнаха се в един глас градските съветници и се скараха. Когато ги чух последния път, те продължаваха да се карат.

– Странна работа! – каза си началникът на работниците в леярната. – Това спукано оловно сърце не може да се стопи в пещта. Трябва да го изхвърлим.

Така те го изхвърлиха на буницето, където лежеше и мъртвото лястовиче.

– Донеси ми двете най-ценни неща от града – обърна се Господ към един от своите ангели и ангелът му донесе оловното сърце и мъртвата птичка.

– Направил си правилния избор – каза Господ, – защото в моята райска градина тази малка птичка ще пее вечно, а Щастливия принц ще ме възхвалява в златния ми град.

Славият и розата

– Тя каза, че ще танцува с мен, ако ѝ занеса червена роза – извика младият студент, – но в цялата ми градина няма нито една червена роза.

Славият го чу от гнездото си на високия зелен дъб, погледна през листака и се удиви.

– Нито една червена роза в цялата ми градина – извика отново студентът и прекрасните му очи се наляха със сълзи. – Ах! От какви дребни неща зависи понякога щастието! Прочел съм всичко, написано от мъдрите хора, всички тайни на философията са ми известни, а животът ми е окаян, защото имам нужда от една червена роза.

– Ето накрая един истински влюбен – каза си славият. – Всяка нощ пях за него, макар и да не го познавах; всяка нощ разказвах историята му на звездите, а едва сега го виждам. Косата му е тъмна като сърцевината на зюмбюл, устните му са алени като розата на неговото желание; страстта му е превърнала лицето му в избеляла слонова кост, а мъката е оставила своя отпечатък върху челото му.

– Утре вечер принцът устройва бал – промълви младият студент – и моята любима е сред поканените. Ако ѝ занеса една червена роза, тя ще танцува с мен до зори. Ако ѝ занеса червена роза, ще я държа в обятията си, тя ще склони глава на рамото ми и аз ще притискам ръката ѝ. В градината ми обаче няма нито

една-едничка червена роза, аз ще седя тъжен, тя ще мине край мен, няма да ми обърне внимание и ще сломи сърцето ми.

– Ето един истински влюбен младеж – каза си славеят. – Онова, което пея, му носи страдание, моята радост е негова болка. Любовта е наистина велико нещо. Тя е по-ценна от смарагдите и по-скъпа от прекрасните опали. Тя не може да се купи с бисери и нарове, нито се предлага на пазара, не можеш да се паза-риш с търговците за нея, нито да я измериш на везни-те със злато.

– Музикантите ще седят на балкона – каза си студентът, – ще свирят на струнните инструменти и моята любима ще танцува под звуците на арфите и цигулките. Тя ще танцува толкова леко, че краката ѝ няма да докосват пода, а облечените в блестящи дрехи царедворци ще се тълпят край нея. Но тя няма да танцува с мен, защото не мога да ѝ дам червена роза – той се хвърли на тревата, закри лицето си с ръце и заплака.

– Защо плаче? – запита зеленото гущерче, като при-тича край него с вирната опашчица.

– Защо наистина! – възкликна пеперудката, запър-хала след един слънчев лъч.

– Защо наистина! – обърна се една маргаритка с тихия си мек гласец към своята съседка.

– Плаче за една червена роза – обясни славеят.

– За една червена роза ли? – изумиха се те. – Колко смешно!

Гущерчето, което си беше малко безсрамник, на-право се изсмя.

Славеят обаче разбра причината за скръбта на сту-дента, остана мълчалив в клоните на дъба и се замис-ли върху тайните на любовта.

Внезапно разпери кафявите си криле и се понесе стремглаво във въздуха. Прелетя като сянка над го-ричката и като сянка премина над градината.

В средата на моравата растеше прекрасен розов храст и когато го забеляза, той литна към него и кацна на едно клонче.

– Дай ми една червена роза – изчурулика той – и аз ще ти изпея най-мелодичната си песен.

Розовият храст обаче поклати отрицателно глава.

– Моите рози са бели – отвърна той, – бели като морската пяна и още по-бели от планинския сняг. Иди при моя брат, който расте край стария слънчев часовник. Той може да ти даде това, което искаш.

И така, славеят прелетя над розовия храст, който растеше край стария слънчев часовник.

– Дай ми една червена роза – помоли го той – и аз ще ти изпея най-мелодичната си песен.

Розовият храст обаче поклати глава.

– Моите рози са жълти – отвърна той, – жълти като косите на морската сирена, която седи на своя кехлибарен трон, и по-жълти от жълтия нарцис, който разцъфтява на ливадата, преди да дойде косачът със своята коса. Иди обаче при брат ми, който расте под прозорците на студента. Той може да ти даде това, което искаш.

И славеят отлетя при розовия храст, който растеше под прозорците на студента.

– Дай ми една червена роза – изчурулика той – и аз ще ти изпея най-мелодичната си песен.

Розовият храст обаче поклати глава.

– Моите рози са червени – отвърна той, – червени като крачката на гълъба и още по-червени от стъбълцата на коралите, които непрестанно се поклащат в дълбините на морето. Зимата обаче смрази жилите ми, студът порази пъпките ми, бурята пречупи клоните ми, ето защо тази година въобще няма да имам рози.

– Всичко, което искам, е една-единствена роза – изчурулика славеят, – само една. Има ли начин да я получа?

– Има начин – отвърна храстът, – но е толкова ужасен, че не смея да ти го кажа.

– Каж ми го – каза славеят. – Не ме е страх.

– Ако искаш червена роза, трябва да я създадеш с музика на лунна светлина и да я оцветиш с кръвта от собственото си сърце. Трябва да ми пееш с опрян на гърдите бодил. Не трябва да спираш през цялата нощ, през това време бодилът ще прободне сърцето ти, твоята кръв ще потече във вените ми и ще стане моя.

– Смъртта е много висока цена за една роза – отвърна славеят, – а животът е скъп на всеки. Приятно е да седиш в зелената гора и да наблюдаваш слънцето в златната му колесница, а след това и луната в нейната бисерна колесница. Сладък е ароматът на глога, колко мили са дивите зюмбюли, които се крият в долината, и пиренът, който цъфти на хълма. Въпреки всичко любовта е по-силна от живота и какво е сърцето на една птичка, сравнено с живота на един човек?

Славеят разпери кафявите си криле и се стрелна във въздуха. Премина като сянка над градината и като сянка прехвъркна над горичката.

Студентът продължаваше да лежи на тревата, там където го бе оставил, а сълзите още не бяха засъхнали в прекрасните му очи.

– Радвай се – изчурулика славеят, – радвай се. Ще получиш твоята червена роза. Ще я сътворя с песен на лунна светлина и ще я оцветя с кръвта на сърцето си. Всичко, което искам от теб в отплата, е да обичаш истински, защото любовта е по-мъдра от философията, въпреки че философията е самата мъдрост и е по-могъща от силата, въпреки че силата е самата мощ. Като пламъци са крилете на любовта и като пламък е тялото ѝ. Устните ѝ са сладки като мед, а дъхът ѝ ухае на тамян.

Студентът вдигна глава от тревата и се заслуша, но не схвана нищо от онова, което му казваше славеят, защото разбираше само написаното в книгите.

Но дъбът разбра и се натъжи, защото обичаше много славейчето, което свиваше гнездото си в неговите клони.

– Изпей ми една прощална песен – прошушна дъбът. – Ще се чувствам много самотен, когато си отидеш.

Славейчето запя на дъба и гласът му прозвуча като кипяща от сребърен съд вода.

Когато славейчето изпя песента си, студентът се изправи на крака, извади от джоба си бележник и молив.

– Птичката има стил – каза си той и премина през горичката, – това не може да ѝ се отрече, но дали има чувства? Страхувам се, че не. Всъщност славеят прилича на повечето артисти – притежава изисканост без капка искреност. Не би се жертвал за други. Мисли си единствено за музика, а всички знаят, че хората на изкуството са егоисти. Въпреки това трябва да се признае, че гласът му притежава удивителни нотки. Жалко че не означават нищо и не притежават практическа стойност.

Той се прибра в стаичката си, легна на малкото си, застлано със сламеник легло, замисли се за своята любима и след малко заспа.

Луната изгря на небето, славеят отлетя при розовия храст и опря гърди на бодила му. Цяла нощ пъ с притиснати към бодила гърди и студената като кристал луна се приведе да го слуша. Цяла нощ пъ, бодилът се забиваше все по-дълбоко и по-дълбоко в гърдта и кръвта му изтичаше от нея.

Славеят пъ първо за това как любовта пламва в сърцата на момче и момиче. И на най-високото клонче на розовия храст започна да цъфти прекрасна роза, венчелистче след венчелистче при всяка песен. В началото розата беше сивкава като надвисналата над реката мъгла, бледа като настъпващото утро и сребриста като крилете на зората. Като отражението на роза в сребърно огледало, като сянката на роза във водата на езеро, такава беше розата на най-високото клонче на розовия храст.

Но храстът подвикваше на славея да се притиска още по-силно към бодила.

– Притискай се по-силно, славейче, или денят ще настъпи, преди да е готова розата.

И славеят се притискаше все по-силно и по-силно към бодила, а песента му се възвисяваше все по-високо и по-високо, защото пееше за зараждането на страстта в душата на мъжа и жената.

И нежна розовина плъзна по венчелистчетата на розата, като розовината по лицето на младоженеца, когато целува устните на младоженката. Бодилът обаче все още не бе достигнал сърцето му, защото единствено кръвта от сърцето на славея можеше да обагри в червено сърцевината на една роза.

Храстът продължаваше да настоява славеят да се притиска по-силно към бодила.

– Притисни се още по-силно, славейче – викаше храстът, – денят ще настъпи, преди розата да е завършена.

Славеят се притискаше все по-силно и по-силно към бодила. Той докосна сърцето на птичката и остра болка прониза тялото ѝ. Все по-остра и по-остра ставаше болката и все по-страстна и по-страстна ставаше песента, защото славеят пееше за любовта, която се осмисля от смъртта, за любовта, която не умира в гроба.

И прекрасната роза стана кървавочервена като изгрева на слънцето, кървавочервени станаха венчелистчетата, кървавочервена като рубин стана сърцевината ѝ.

Песента на славея обаче затихваше все повече и повече, крилцата му запърхаха и мъгла замрежи очите му. Все по-тихо и по-тихо звучеше песента му и той почувства как нещо го задушаваше.

След това издаде последен стон. Бледата луна го чу, забрави за зората и се спусна по небето. И червената роза го чу, цялата потръпна от възторг и разтво-

ри листенца на прохладния утринен въздух. Ехото отнесе последния стон в просветляващата се пещера и събуди спящите овчари. Той се понесе над тръстиките по реката и те го препратиха на морето.

– Погледни, погледни! – извика розовият храст. – Розата е вече готова – славейчето обаче не отговори, то лежеше мъртво във високата трева с пронизано от бодила сърце.

По пладне студентът отвори прозореца си и погледна навън.

– Я виж ти! Какъв невероятен късмет! – възкликна той. – Ето една червена роза! През целия си живот не съм виждал подобна роза! Толкова е прекрасна, че сигурно има дълго латинско име.

Приведе се и я откъсна.

После грабна шапката си и се втурна към дома на професора с розата в ръка.

Дъщерята на професора седеше пред прага на къщата и навиваше син копринен конец на масур; кученцето ѝ лежеше в краката ѝ.

– Ти обеща да танцуваш с мен, ако ти донеса червена роза – каза ѝ студентът. – Нося ти най-червената роза на света. Довечера ще я носиш до сърцето си и докато танцуваме заедно, ще ти напомня колко много те обичам.

Тя обаче смръщи вежди.

– Страхувам е, че няма да отива на роклята ми – отвърна тя, – а освен това племенникът на камерхера* ми изпрати истински скъпоценности, а всички знаят, че те струват повече от цветята.

– Честна дума, много си неблагодарна – отвърна ядосано студентът. Захвърли розата на улицата, тя падна в калта и една каруца я премаза.

– Неблагодарна ли! – отвърна девойката. – Ще ти кажа само, че си много груб. И в края на краищата кой

*Ист. Почетна титла на придворен чиновник – бел. ред.

си ти? Само един студент. Не вярвам дори да имаш сребърни токи на обувките си, каквито има племенникът на камерхера.

Тя стана от стола си и влезе в къщата.

– Колко глупаво нещо е любовта – каза си студентът, като се прибираше у дома. – Не е полезна дори наполовина на логиката, защото не доказва нищо, а винаги те залъгва с неща, които никога не се осъществяват, кара те да вярваш в неща, които не са истински. Всъщност е съвсем непрактична, а в настоящия век всичко се свежда до това да бъдеш практичен. Връщам се към философията и ще изучавам метафизиката.

И така, той се прибра в стаичката си, извади голяма и прашна книга и се зачете.